

2 ВАРІАНТ

Завдання 1 – 20 мають по п'ять варіантів відповідей, серед яких лише **ОДИН ПРАВИЛЬНИЙ**. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант відповіді й обведіть кружечком букву, яка йому відповідає.

1. Правильно поставлено розділові знаки в реченні

А «Ви тепер ось учитесь, скрізь вам дорога, – рівним, спокійним голосом заговорила жінка. – а я у ваші роки далі своєї хати ніде не бувала».

Б «Приходять сусіди, весело гомонять, жартують, – «Що це, лоцманко, у тебе за син? Пороги затопив, синє море під материні вікна виплеснув».

В «Не забув? – ставить він перед сином гирлигу, де на брейцарі викарбувана з дитинства знайома синові кудлата чабанська вівчарка. – 3 яких частин складається гирлига, ану?»

Г «Видно мені їх із самого неба: каже син, розглядаючи тополеве віття. – Славні топольки, гарно підросли».

Д «А хіба ви, тату, бачили ракету?», – смішливо подає голосок Тоня.

2. Пунктуаційну помилку допущено в рядку

А – Скажи ти їм, Петре, – у тебе ж там повно дружків на полігоні. – хай не забороняють нашим отарам далі на їхні землі ходити.

Б – Що ж я йому скажу? – посміхається льотчик. – Щоб дозволив вам із вівцями під бомби лізти?

В – Послухай Корнія, він тобі наплачеться. Звідусіль йому утиски, кривди, а як чарку вип'є, так сам перший у бійку лізе, – каже весело батько.

Г – Дарма що ото голова інеєм взялась, – додала Корніїха, – а на Центральній недавно так розбушувався, що дружинники й такого хотіли остригти, мені вже відбороняти довелось.

Д – Через те, Корнію, і на полігон тебе не пускають, що ти забіяка, а там люди мирні, – завершує чабан Горпищенко.

3. Неправильно оформлено цитату в реченні

А «Великий поет цілковито зник зі сцени – з'явився безоглядний одописець тирана», – В. Стус так охарактеризував творчість П. Тичини.

Б Євген Сверстюк якось сказав про Василя Стуса: «Він обрав хрест, приготовлений його народові».

В Через холодні сніги і через роки неволі звертається Василь Стус до свого народу:

«Народе мій, до тебе я ще верну,
як в смерті обернуся до життя
своїм стражденним і незлим обличчям.
Як син, тобі доземно уклонюсь...»

Г Іван Дзюба пише, що «причиною біди Стуса стало поетичне слово, бо за його ж слово його було тяжко покарано...»

Д Максим Рильський про творчість Остапа Вишні писав, що «він умів гриміти, як грім, і того грому боялись усі плазуни й негідники».

4. Складним є речення

- А Люди спілкуються за допомогою емоцій, не вміючи ними керувати.
- Б Червоних маків розгорнувся ряд після дощу, ласкавого й ясного.
- В На околиці міста, у долині, виднівся серед квадратних ліп'янок пофарбований у зелений колір фасад будинку.
- Г Вирячивши вогненні очі, дихаючи полум'ям і димом, потрясаючи ревом пустелі й нетрі та вогненным хвостом замітаючи слід, летів дракон.
- Д Муляри, що стояли схилені над камінними брилами та з розмахом ценькали об твердий піщаник, тепер, покинувши свої прилади, випростовували крижі й розводили широко руки.

5. Складносурядним є речення

- А Здоровенний дуб розлігся, розширився своїм кострубатим гіллям, так що аж темно під ним.
- Б Стемніло швидко, так що стежки під ногами не стало видно.
- В Повітря ніби м'якшало, почав падати пухнастий сніг.
- Г Шумлять старі смереки, свище вітер у вітах каштанів.
- Д У полі коли-не-коли сюркне цвіркун або здалека донесеться крик перепела.

6. Складносурядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Ніч іде тихесенько-тихенько*, ...вибрати

- А і ховає в темряві все навколо.
- Б роси впали на траву густесенько.
- В і сонце вже давно пішло за небокрай.
- Г щоб не налякати солов'їв.
- Д десь струмок мрійливо гомонить.

7. Кому треба поставити перед виділеним сполучником у реченні (розділові знаки пропущено)

- А Можливо білка спалахне між віттям *та* вивільга між віттям заблищить.
- Б У цих зелених та ясних сутінках співають птахи *й* пахнуть квіти.
- В Уже розійшлися хмари *й* на небі з'явилося сонце.
- Г Білий туман піднявся над полем *і* воно вже не видавалося таким чужим.
- Д Уже стигнуть спасівки й ренет *і* місяць присідає до столу.

8. Кому НЕ ТРЕБА ставити між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено)

- А Де той тайфун *і* який він?
- Б Аж наблизився для всіх нас відродження час *і* життя знову поплинуло спільно.
- В Залопотіла листям сусідська тополя *і* довго не вгавав її журливий шепіт.
- Г Вітер метляє дим та розносить на всі боки *і* тоді постає перед очима широке вкрите снігом поле.
- Д Товстим шаром лежала на цямринах крига *і* ніхто її не обрубував.

9. Тип треба поставити між частинами складносурядного речення (розділові знаки пропущено)

А За якийсь день-другий спалене ранковими заморозками листя облетіло *й* горобина роздяглась наголо, тьмаво поблискуючи гіллям.

Б Густий кущ акації розпластав над нею гілля *і* крізь просвіти в ньому вона пожадливо дивилась на дорогу.

В Але пароплав раптом звернув *і* довга, спокійна смуга річки протяглася далі до ледве помітних пагорків на обрії.

Г Прометей приніс вогню людині *й* багато що змінилося у світі.

Д Його думи нехитрі додумують внуки *і* з очей ще віки пломенітимуть у них його пристрасть і гнів.

10. Складнопідрядним є речення

А Дніпро ще не зовсім звільнився від криги, проте навігація почалася.

Б Трохи згодом над чорною хмарою лісу за Дніпром почало ясніти і червоніти, ніби десь далеко займалась пожежа.

В Хай кущ старий і всохне без дощів, весною пагін молодий цвістиме.

Г На високих дзвіницях заграло, зажеврило золото, зачервоніли білі стіни.

Д Ще вечір спав у очеретах і полохливий мокрий птах шукав гнізда.

11. Складнопідрядне речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Вітрисько хмари наганяє...* вибрати

А і небо відразу стає сірим.

Б і тріпочуть від жаху молоденькі берізки.

В поволі падають перші краплі дощу.

Г хоч більше нічого не передвіщає дощу.

Д сірі й кошлаті.

12. Сполучне слово приєднує підрядну частину до головної в реченні

А Я син землі, що родить хліб і мрію.

Б Я не вірю, що триста років зраду вважатимуть доблестю.

В Кожна людина гордиться тим, що вона робить для інших людей.

Г Так вдало маскував свої думки, що ніхто їх не помічав.

Д Щасливий тим, що я живу тобою, Вітчизна рідна – земле сподівань.

13. Складнопідрядним реченням з однорідною підрядністю є речення

А Було важко їхати велосипедом навіть по битій дорозі, бо на узбіччях, куди його вряди-годи заганяли вантажівки, стояли величезні калюжі.

Б Ніколи не треба забувати, що митці покликані для того, аби показати світові насамперед, що життя прекрасне.

В Якщо ви хочете, щоб ваші діти полюбили рідне слово, йдіть з ними до його живих джерел.

Г У Стеблеві, де кінчається містечко, де Рось розливається з тісних берегів, є дуже гарні місця.

Д Я й сьогодні не знаю, хто там ходить в саду, як я щастя впізнаю, де кохання знайду.

14. Складнопідрядним реченням з послідовною підрядністю є речення

А Людям потрібне лиш те слово художника, яке чарує, яке бентежить, яке здатне сколихнути і серце, і розум.

Б На полях скрізь пороблені грядки, між якими йдуть глибокі борозни, щоб по них стікала зайва вода.

В Коли ми йшли удвох з тобою вузькою стежкою по полю, я гладив золоте волосся, як гладить милому волосся щаслива, ніжна наречена.

Г Коли набирають стяги епохи вітру й висоти, подумай, що світ змінити хоч трохи повинен ти.

Д І все-таки, хоч як це дивно, є такі рослини, що надзвичайно спритно ловлять комах.

15. Безсполучниковим є речення

А Птиці сумовито курликали, і їхній жаль западав у душу, будячи тривогу й непорозуміння.

Б Лелеки, мабуть, були дуже стурбовані тим, що лелеченя не вчиться літати.

В Коли йшов дощ, то лелека ховав голову під крило або ж витягував шию, ніби з підозрою прислухавсь до шуму води.

Г На подвір'ї стоїть хата з чорними вікнами, на землі чітко відбивається тінь присадкуватого верха.

Д Лелеки щось гомоніли поміж собою, і в їхніх коротких криках чулась тривога.

16. Безсполучникове речення утвориться, якщо серед варіантів продовження речення *Догорає жовтень золотим вогнем, ...* вибрати

А і заграє раптом проливним дощем.

Б а листопад уже завтра засіче дощем.

В у безлистому садочку буде сум і щем.

Г і холодні ранкові приморозки лякають сад.

Д щоб листопад-царевич завітав конем.

17. Кому треба поставити між частинами безсполучникового складного речення в рядку (*розділові знаки пропущено*)

А Пізно ввечері голосно співає хатній цвіркун завтра буде тихий, безвітряний день.

Б Танули сніги висихала земля стаючи з чорної сірою та репаною.

В Ураз у дверях зашурхотіло ластівки одна за одною влітали до стодоли.

Г Лобода наливавсь гордощами ось де вивчати життєвий рівень!

Д Зробив добро для тебе чоловік ти вдячний будь йому повік.

18. Треба поставити між частинами безсполучникового складного речення в рядку (розділові знаки пропущено)

А І ось тільки тепер відчула вона незбагненну тривогу щось занепокоїло і знітило її.

Б Зілля плутало ноги коням навколо все більше сутеніло.

В Воно й зрозуміло на битій стежці трава не росте.

Г Раннього морозяного вечора дружно розспівалися півні чекай відлиги.

Д І мені раптом прийшла до голови божевільна думка всі ці автомати живі істоти.

19. Двокрапку треба поставити між частинами безсполучникового складного речення в рядку (розділові знаки пропущено)

А У моїй душі безсмертний дух народів у моїй душі енергія століть.

Б Вітер з гілки зірве листок той у вирій калюжний скотиться.

В Кульбаба зацвіла ранньою весною літо буде коротким.

Г Я завжди говорив уся справа в грамотно вибраному творчому кредо.

Д Рада б зірка зійти чорна хмара заступає.

20. Правильно поставлено розділові знаки в реченні

А Вибалок затоплено різнотрав'ям, що хлюпає в груди, по хвилях різнотрав'я вигойдуються білі, рожеві, червоні та жовті квітки, мовби спалахують відблиски на поверхні теплого моря, над морем цим зеленим літають лелеки, а ген віддалік походжають гуртом, лиш спини лелечі видніють, і голови їхні стримлять, схожі на небувалі квітки, які також вигойдуються на вітерці.

Б І коли придивитись із човна пильніше, можна вгледіти опукле нашорошене вухо, яке й уві сні не опускається, прислухається до безмежжя простору, можна розрізнити й приплющене ведмеже око, над яким куці вії здригаються так як на вітрі здригаються дерева.

В Небо синіє так, наче там висіяно море волошок, і фіалок, і півників, і ще всячину квітів, що не в'януть, хоч би яка спека, що не схиляють головок у жалобі хоч би яке сонце смажило.

Г Ось-ось, здається, напруженим своїм поглядом угледжу золоте перо з крила своєї таємниці, та в цей час із-під мого ліктя з дерев'яної цямрини зривається трісочка, летить, перевертаючись, донизу й душа моя зненацька в'яне, як весняна розсада від морозу, бо трісочка ось-ось упаде...

Д Слово «зозуля» якесь ніжне, зелененьке, мов пух на вербах, бо коли зозуля починала кувати в цьому році, то зелень на деревах була молода й свіжа, а вербовий цвіт опадав на воду, і здавалось, що вода зацвіла ніжним смарагдовим пушком.

У завданнях 21-36 до кожного з чотирьох рядків інформації, позначених ЦИФРАМИ, виберіть один правильний, на Вашу думку, варіант, позначений буквою.

21. З'ясуйте, яким членом речення є виділені слова в прикладах.

Члени речення	Приклад (виділене слово)
1 підмет	А Дорога <i>ліворуч</i> була наглухо закрита дубовими завалами.
2 обставина	Б <i>На похвалу</i> був боцман дуже скупий.
3 означення	В Він підбіг до краю покрівлі й скочив униз зручно й легко, як кіт.
4 додаток	Г Рум'яні щоки та губи змагались красою зі свіжими квітками букетів. Д <i>Ліворуч</i> , із-за крутих берегів, блиснуло на сонці, відкрилось перед очима блакитне плесо річки.

22. Доберіть приклад до кожного складного речення

1 безсполучникове	А <i>За садком видко було чиюсь хатину стареньку, снігові намети підходили їй аж попід віконечка.</i>
2 складносурядне	Б <i>Десь внизу засичала, заклекотіла вода, мов щось важке і живе покотилось по трубі.</i>
3 складнопідрядне	В <i>Коротка та літня нічка була, і сон був короткий.</i>
4 з різними видами зв'язку	Г <i>Десь на вершечку високої тополі, у кінці саду, лічила чийсь літа сива зозуля.</i> Д <i>Відлетить полова, а залишиться чисте зерно поетичного таланту, для якого поезія – це справді мова Богів.</i>

23. Доберіть приклад до кожного складного речення

1 безсполучникове	А <i>Чисте небо не налягало на гори, а, навпаки, своєю високою легкою синявою довершувало, гармонійно доповнювало їх.</i>
2 складносурядне	Б <i>Спочатку морок поліз із-поміж очеретів, а за ним дихнули озерця й купини білим туманом.</i>
3 складнопідрядне	В <i>Тут цвіте бузків огонь, тут од квітів біло, синьо, тут місцина журавлина.</i>
4 з різними видами зв'язку	Г <i>Кучугури снігу, підталі з південного боку, дивовижно стали схожі на білих вовків, що сидять на задніх лапах.</i> Д <i>А тиха пристань оживає: в артілях виспіли жнива, вантажать динь багряні кулі, і кавуни лежать поснулі, за човном човен підпливає.</i>

24. Доберіть приклад до кожного складного речення

1 безсполучникове	<i>А І приходять світанки, щоденних турбот адвокати, і несуть під пахвою вони тисячі різних справ.</i>
2 складносурядне	<i>Б Синіють води, зеленіє яр, і стеляться сліпучі краєвиди.</i>
3 складнопідрядне	<i>В Небо було вкрите важкими, темними хмарами, за якими десь ховався місяць.</i>
4 з різними видами зв'язку	<i>Г Сонце вже котилося по далекому обрію, повільно сповзаючи на другий невидимий бік землі.</i>
<i>Д Передвечірній морок раптом розвіявся – промінь зниклого за містом сонця поклав ясну смугу на дах сусіднього будинку.</i>

25. З'ясуйте вид підрядної частини за його прикладом

1 обставинна міри і ступеня дії	<i>А Великі дерева шануй, що плід дають і в спеку тінь.</i>
2 обставинна місця	<i>Б Там, де рятують, там не перемагають.</i>
3 означальна	<i>В Шибки вікон понамерзали так, що нічого крізь них не побачиш.</i>
4 обставинна мети	<i>Г Пішов на Запорозжя, на Січ, щоб там навчитися воєнного ремесла.</i>
<i>Д Вологе опале листя ранками ставало крихким, бо почалися заморозки.</i>

26. З'ясуйте вид підрядної частини за його прикладом

1 обставинна умови	<i>А Вода падала з каменя на камінь, шуміла й кипіла, неначе одскакувала од розпеченого каміння.</i>
2 обставинна мети	<i>Б Будівля келій іде квадратом за костьолю і притулена до самого костьолю, так що з келій можна входити в костюл з двох боків.</i>
3 обставинна допустова	<i>В Якщо немає фантазії, немає й думки.</i>
4 обставинна наслідкова	<i>Г Не стануть святами ніколи будні, хоч як би там не мудрували трутні.</i>
<i>Д А Віз Чумацький небо чорне оре, щоб журавлям ясніше слався путь.</i>

27. З'ясуйте, який вид підрядної частини відповідає кожному фрагменту складного речення

1 На піщаній косі, що...	<i>А обставинна порівняльна</i>
2 Сонце виглянуло з-за діброви, неначе...	<i>Б обставинна допустова</i>
3 Минула тепла весняна ніч, хоч...	<i>В обставинна наслідкова</i>
4 Над озером плавали довгі коси туманів, так що	<i>Г з'ясувальна</i>
<i>Д означальна</i>

28. З'ясуйте, який вид підрядної частини відповідає кожному фрагменту складного речення.

1 Вітер був настільки **А** обставинна причини
сильним, що...

2 Та небезпечний звір не **Б** обставинна міри і ступеня
помітив, що ...

3 На листочках лози, що... **В** обставинна наслідку

4 Сонце зникло за обрієм, **Г** з'ясувальна
бо...

Дозначальна

29. Установіть відповідність (розділові знаки при прямій мові пропущено)

Приклад

Схема речення

1 Ми з тобою сьогодні ранні **А** «П, – а: – П».
птахи вдавано бадьорим
голосом мовив Петро
Дем'янович, сідаючи поруч із
шофером, і звелів На об'єкт.

2 Зевс гнівається мовив він **Б** «П», – а.
Не подобається йому те, що
вчинив твій друг.

3 Світличний благав так, як **В** А: «П».
ніколи ще не благав Скільки
хочете нарядів візьму на себе
поза чергою, три дні
картоплю чиститиму
безвилазно на кухні – тільки
відпустіть!..

4 Якщо й забудеш, теж не **Г** А: «П!...»
біда пожартував Загоруйко.

Д «П, – а. – П».

30. Установіть відповідність (розділові знаки при прямій мові пропущено)

Приклад

Схема речення

1 Я так собі думаю **А** «П», – а.
перемінив тон Миколай
Молоде, зелене, пішло собі
шукати пригоди.

2 Ось до чого доводять ці **Б** «П, – а. – П».
сальто-мортале сумно
констатував Ілля,
остаточно переконавшись,
що рація не заговорить.

3 Зона – і все похмуро **В** «П! – а. – П»
одвертається він убік і
говорить Острів великий,
шукайте собі місця деінде.

4 І хто б це був, по-вашому, **Г** «П? – а. – П?»
хлопці? бився в догадках
бригадир Кого б можна

запідозрити?

Д «П, – а: – П».

31. Установіть відповідність (розділові знаки при прямій мові пропущено)

Приклад

Схема речення

1 Виколупала, зашпарувала, А «П? – а. – П».

завтра й побілю спокійно
хвалилася Вутанька
рибалкам.

2 Може, то ви самі, діду, й Б А: «П».

розмалювали Вутаньці
причілок? брав на посміх
старого Андрій Мох і
продовжував жартувати
Може, дала вам одкоша?

3 Треба було його відвести в В «П? – а: – П»

штаб дружини строго
зауважила Вірунька й додала
Там для таких типів добра
мітла приготована.

4 Кажуть, Віронько, ти Г «П, – а: – П».

успішно отамануєш?
жартує Микола Всі патрулі
перед тобою на витяжку.

Д «П», – а.

32. Доберіть приклад до кожного випадку вживання розділових знаків

Розділовий знак

Приклад (розділовий знак на місці
пропуску)

1 кома

А Сашко не повірив своїм очам ... на
стежці перед ним стояв сіроманець.

2 тире

Б Десь у субтропіках земля родить
чудернацькі плоди золоті ... а тут
вона родить каміння.

3 двокрапка

В Тиха й світла ніч без роси ...
наступного дня неодмінно
занегодить.

4 крапка з комою

Г – От і принесли нам лебеді на
крилах життя ... говорить до неба і
землі мій дід Дем'ян.

Д Десь весело дзюрчить струмок, у
скісному промінні сонця грає мушва
... якесь шамотіння, якісь вечірні
лісові звуки долітають до чуткого
вуха.

33. Доберіть приклад до кожного випадку вживання розділових знаків

<i>Розділовий знак</i>	<i>Приклад (розділовий знак на місці пропуску)</i>
1 кома	<i>А У високому прозорому небі було вже зовсім ясно ... чистою блакиттю пливли хмарки ясно-рожевого кольору, легенький ранішній вітерець ласкаво гойдав густе темно-зелене листя.</i>
2 тире	<i>Б – А тебе, шилохвостий, напевне, і в ступі не втовчеш ... косував на нього дід.</i>
3 двокрапка	<i>В Зійшло сонце ... ляшки-панки покотом лежали.</i>
4 кома й тире	<i>Г Десь озивається тихо луна ... бавиться хмарою хвиля сумна. Д Зелений яр сьогодні незвичайний ... хисткий туман хитається на дні.</i>

34. Доберіть приклад до кожного випадку вживання розділових знаків

<i>Розділовий знак</i>	<i>Приклад (розділовий знак на місці пропуску)</i>
1 кома	<i>А – Татку, поведи мене вище, на перевал ... не раз уже просила Наталя.</i>
2 тире	<i>Б Ось і Великдень зверху задзвонив у всі дзвони ... а низом розстелив веснянки.</i>
3 двокрапка	<i>В Місяць викочувався все вище й вище ... осяяні дерева дивились на свої тіні.</i>
4 крапка з комою	<i>Г Столітні липи ожили ... на кожній гілці, коло кожної квітки вилая бджола . Д Погуляли ... купою на купі до Києва до Умані лягли ляхи.</i>

35. Доберіть приклад до кожного випадку вживання розділових знаків

<i>Розділовий знак</i>	<i>Приклад (розділовий знак на місці пропуску)</i>
1 кома	А Я певна ... уві сні дерева і квітки не страждають.
2 тире	Б Билось серце ... так бився у вітер корабель на пругких якорях.
3 двокрапка	В Коваль часто розповідав ... як воно було все насправді.
4 кома й тире	Г Знову закипіло синє море ... вздовж байдака походить пан отаман та на хвилю мовчки поглядає. Д – Я почувала, що ви прийдете сюди ... сказала Катерина, сідаючи поруч.

36. Доберіть приклад до кожного випадку вживання розділових знаків

<i>Розділовий знак</i>	<i>Приклад (розділовий знак на місці пропуску)</i>
1 кома	А Іноді в повітрі шуміли пташині крила ... то пролітав ворон, а може, летюча миша.
2 тире	Б Погасив світло знов ... ось тобі й ніч.
3 двокрапка	В Щоб часом дарма не блудить ... чужого розуму питайся.
4 крапка з комою	Г Веселому жартівливому меншому братові хотілося говорити ... старший знехотя кидав йому по кілька слів. Д – О, це небезпечно ... розглядаючи в люстерко свої довгі вії, зіронізувала Світлана Вусик